

Jaarplan 2024

WETENSCHAPPELIJK
BUREAU GROENLINKS

Inhoud

A.	Inleiding	3
B.	Projecten & activiteiten	4
1.	Rood-groene ideeënvorming	4
2.	Van wie is onze grond?	4
3.	postkapitalisme karavaan (vervolg 2023)	4
4.	Klimaatrechtvaardigheid en limitarisme	5
5.	Geopolitiek in een Europa zonder groei (vervolg 2023)	6
6.	Europese Groene Industriepolitiek 'Greendeal 2.0'	6
7.	Gaialezing	6
8.	Conferentie Eerste Kamer	7
9.	Tijdschrift de Helling	7
10.	Podcast Groene gasten en rooie rakkers (werktitel)	8
11.	Jong WBGL	8
C.	Medewerkers & Financiën	9

A. Inleiding

Het Wetenschappelijk Bureau GroenLinks (WBGL) is een politieke denktank voor de ontwikkeling van groen, links en progressief gedachtegoed. Het WBGL speelt een ondersteunende rol bij de programmatische en strategische ontwikkeling van de partij. Het WBGL stelt zich tot doel om GroenLinks politici - nationaal, lokaal en Europees - te inspireren met politiek relevante inzichten, en wil kennis en debat stimuleren binnen en buiten de partij.

Vanuit haar unieke positie is het WBGL in staat om een verbindende factor te zijn tussen wetenschap & samenleving en GroenLinkse politiek. Daarbij wordt vanuit een autonome positie nauwe samenwerking gevonden met de vereniging GroenLinks en de politieke fracties. We zijn betrokken bij het opstellen van verkiezingsprogramma's, evenementen, het bijdragen aan debat en de opbouw van kennis en netwerken binnen de partij. Ook kan het WBGL ervoor kiezen om agenderend te zijn. Projecten en activiteiten zijn politiek relevant en hiervoor bestaat voldoende voedingsbodem binnen de partij. Om te zorgen voor de gewenste impact van de activiteiten is het WBGL continu in gesprek met de doelgroepen, zodat doel, vorm, timing en samenwerking optimaal op elkaar inwerken.

Het WBGL kiest voor een werkwijze waarin projectmatig werken voorop staat. Het WBGL geeft actief invulling aan de al ingezette weg om te communiceren 'voorbij het rapport'. De diversiteit aan eigen communicatiekanalen wordt hierbij ten volle ingezet: website, social media, podcast en kwartaalblad de Helling. Daarnaast wordt ook komend jaar weer ingezet op visuele communicatie en op de organisatie van ontmoeting en inspiratie - met lezingen, webinars, events. Een naar buiten gerichte en interactieve aanpak draagt bij aan de wens om een rol te kunnen spelen als actieve netwerker en bruggenbouwer. Ons fellownetwerk is daar een direct gevolg van. Ook blijven we nadrukkelijk samenwerking zoeken met de wetenschappelijke instituten van andere partijen. Vanwege de politieke samenwerking van GroenLinks-PvdA, ligt het zwaartepunt op nog meer intensievere samenwerking met de Wiardi Beckman Stichting (WBS) in 2024.

Voor de inhoudelijke definiëring van de projecten in 2024, wordt net zoals voorgaande jaren, aansluiting gevonden bij de strategische uitgangspunten zoals geformuleerd in het interne advies over de positionering van de organisatie (2021). Dat betekent onder meer dat het WBGL anticipeert op de verkiezingscycli. Een ander uitgangspunt is dat het WBGL wil bijdragen aan de realisatie van het GroenLinks-programma. In 2024 pakken we inhoudelijke projecten op die voortkomen uit het eerste gezamenlijke GroenLinks-PvdA verkiezingsprogramma die onder leiding van WBGL en de WBS is opgesteld. Tenslotte is een strategisch uitgangspunt om bij de definiëring van projecten aansluiting te vinden bij sociale bewegingen, bij te dragen aan de doorontwikkeling van GroenLinks als 'brede partij', en ideologische ideeënvorming te stimuleren ten aanzien van de maatschappelijke ordening (driehoek overheid-markt-burger). Hierin wordt al enkele jaren voorzien onder de noemer van het langlopende thema 'Voorbij het kapitalisme'. We borduren voort op het boek dat vorig jaar is uitgebracht en op andere projecten die daarmee samenhangen (o.a. Geopolitiek in een Europa zonder groei). Een andere leidraad voor de ontwikkeling van onze plannen, zijn de aanbevelingen uit het door het WBGL opgestelde evaluatierapport van de Tweede Kamerverkiezingen 2021. Dat zien we terug in de projecten waarin we links progressieve samenwerking opzoeken en we 'rode' en 'groene' politiek aan elkaar verbinden.

B. Projecten & activiteiten

Het jaarplan 2024 bevat een mix aan projecten die voortbouwen op eerdere succesvolle projecten en aan nieuwe initiatieven. De projecten en activiteiten kunnen worden onderverdeeld in twee categorieën: ze staan in het teken van ideologische en inhoudelijke visieontwikkeling en/of kennisontwikkeling en -deling. Deze laatste projecten draaien om inspiratie, educatie en facilitatie van ideeënvorming binnen de partij. Zoals gewoonlijk proberen de projectleiders tijd en aandacht te reserveren voor kennisdeling en valorisatie van projecten die de afgelopen jaren al zijn uitgevoerd, maar nog altijd actueel zijn en onder de aandacht gebracht kunnen worden.

1. ROOD-GROENE IDEEËNVORMING

De ingezette ideologische verkenning van hoe rode en groene politiek elkaar versterken wordt in 2024 voortgezet door WBGL en de WBS. De samenwerking tussen de organisaties resulteerde vorig jaar in een discussiestuk en verkiezingsprogramma. Dit jaar worden nieuwe stappen gezet in de formulering van gezamenlijke inhoudelijke uitgangspunten. Het doel is om in samenwerking met de partij en (ervarings)experts met nieuwe ideeën te komen voor rood-groene politiek.

- Projectleider: Noortje Thijssen
- Samenwerking: Tim 'S Jongers, WBS
- Budget: n.t.b.

2. VAN WIE IS ONZE GROND?

Vrijwel alle grote maatschappelijke uitdagingen van deze tijd zijn enkel op te lossen als we grip krijgen op één factor: grond. Of het nu gaat om de wooncrisis of de crisis in de landbouw, ze zijn onoplosbaar als we als samenleving geen grip krijgen op de verdeling en de inzet van onze grond. In het verkiezingsprogramma van GroenLinks-PvdA worden verschillende voorstellen gedaan om de grond weer in publieke handen te krijgen. Enerzijds richt dat zich op een bottom up aanpak, waarbij lokale (burger)gemeenschappen grond kunnen claimen via bijvoorbeeld *community land trusts*. Anderzijds wordt er veel verwacht van de oprichting van een nationale Grondbank, zodat de overheid grond opkoopt en tegen redelijke prijzen doorverkoopt of pacht. Dit project heeft tot doel om het thema 'grond' politiek te agenderen en de genoemde voorstellen te voorzien van verdere uitwerking.

- Projectleider: Hans Rodenburg
- Samenwerking: Arjan Reurink, WBS
- Budget: 2.000 euro

3. POSTKAPITALISME-KARAVAN (VERVOLG 2023)

In 2023 is ons boek *Er is wél een alternatief* uitgekomen. Dit boek was geen doel op zich maar wordt door ons nadrukkelijk gezien als een middel om het gesprek mee te openen over een fundamenteel andere economie. Daarom zijn wij na de presentatie begonnen met de Postkapitalisme-karavaan, een

reeks gespreksbijeenkomsten waarbij we iedere avond focussen op een ander deelthema binnen de bredere kapitalismediscussie. In 2023 hebben we al verschillende bijeenkomsten in Amsterdam, Utrecht, Eindhoven en Kampen georganiseerd. De bedoeling is om hier in 2024 een aantal bijeenkomsten aan toe te voegen. We zijn nu in gesprek met Haarlem, Wageningen, Den Haag, Nijmegen en Rotterdam. De precieze vorm en invulling verschilt per project en de beschikbare middelen.

- Projectleider: Hans Rodenburg
- Samenwerking: nvt
- Budget: 3.500 euro

4. KLIMAATRECHTVAARDIGHEID EN LIMITARISME

Het principe ‘de vervuiler betaalt’ heeft een centrale plaats in het groene denken. Maar bij het terugdringen van milieubelastende consumptie, zoals vliegen of vlees eten, pakt deze aanpak niet eerlijk uit, zeker niet in een samenleving met grote welvaartsverschillen. Mensen met lage inkomens moeten hun consumptie drastisch aanpassen, terwijl mensen met hoge inkomens, die nu al de meeste vervuiling veroorzaken, op dezelfde grote voet kunnen blijven leven, tegen wat hogere kosten. Zij kunnen hun ecologische voetafdruk ‘afkopen’.

In reactie op deze onrechtvaardigheid worden steeds meer voorstellen ontwikkeld voor het quoteren van milieubelastende consumptie. Het Planbureau voor de Leefomgeving oppert bijvoorbeeld om elke burger jaarlijks een gelijk aantal ‘planeetpunten’ te geven. Voor elke vlieg- en autokilometer die je aflegt, elke biefstuk die je aanschaft, worden er planeetpunten in mindering gebracht op je tegoed. Punten op? Dan kun je niet meer vliegen, autorijden of vlees kopen, want punten bijkopen mag niet. Zulke voorstellen voor quotering impliceren de verzameling en verwerking van grote hoeveelheden persoonsgegevens. Dat is de keerzijde van ‘eerlijk delen’: je moet registreren hoeveel ieder verbruikt. Grote databanken vol details over ieders aankopen en reisbewegingen, *what could possibly go wrong?* Gedragssturing door middel van omvattende overheids surveillance heeft serieuze gevolgen voor onze privacy en onze digitale veiligheid. De spanning tussen 1) consumeren binnen ecologische grenzen 2) eerlijk delen en 3) privacy lijkt moeilijk weg te nemen. Alle drie kunnen we niet hebben, hoogstens twee van de drie. Er is sprake van een trilemma.

Of toch niet? We kunnen ook werken aan klimaatrechtvaardigheid door het onderliggende probleem, de zeer ongelijke verdeling van inkomens en vermogens, aan te pakken. Wordt het geen tijd om naast een fatsoenlijk bestaansminimum ook een maximum in te voeren, een rijkdomsgrens? Het eerlijk verdelen van de schaarste vormt een argument om de discussie over limitarisme nieuw leven in de blazen.

In dit project staat de ‘economie van het genoeg’ centraal. Hoe maken we zo’n economie niet alleen duurzaam, maar ook eerlijk?

- Projectleider: Richard Wouters
- Samenwerking: nvt
- Budget: 2.000 euro

5. GEOPOLITIEK IN EEN EUROPA ZONDER GROEI (VERVOLG 2023)

In 2023 voerden we voor de Green European Foundation (GEF) het project *Geopolitics of a post-growth Europe* uit, in samenwerking met zes andere groene denktanks uit verschillende Europese landen. In dit project staat de vraag centraal of een Europese Unie die niet langer economische groei nastreeft nog een speler kan zijn op het wereldtoneel. Het project beoogt een gesprek op gang te brengen tussen de *degrowth*-beweging en progressieve denkers over buitenlands en veiligheidsbeleid. Dit moet eind 2023 een publicatie opleveren, in meerdere talen, met onder meer interviews en een essay. Wij willen de GEF voorstellen om een vervolgproject te organiseren waarin het onder de aandacht brengen van deze publicatie centraal staat. Er is al contact met GEF over een lanceringsevenement in Brussel in februari 2024. Daarnaast willen we discussiebijeenkomsten organiseren in verschillende Europese landen. Daarbij nemen lokale groene denktanks het voortouw en leveren wij een spreker en een format.

- Projectleider: Richard Wouters
- Samenwerking: Green European Foundation
- Budget: 1.000 eigen bijdrage (10.000 euro GEF-vergoeding)

6. EUROPESE GROENE INDUSTRIEPOLITIEK 'GREENDEAL 2.0'

De industrie moet sneller vergroenen in Europa om uiterlijk in 2040 klimaatneutraal te zijn. Naast snelheid is het van belang dat de industriële transitie eerlijk is en zich niet alleen focust op CO₂-besparing maar ook rekening houdt met circulariteit, milieuvervuiling en de gezondheid van omwonenden en medewerkers. Binnen de Europese Unie horen we een roep naar een sterke groene Europese industrie. Maar dit wordt nu nog ingevuld als deregulering en het ondersteunen van de huidige industrie in het kader van 'strategische autonomie'. Tegelijkertijd pompen lidstaten zoals Nederland, Frankrijk en Duitsland miljardensubsidies in de industrie van het verleden. Échte groene industriepolitiek vraagt echter om een Europese en nationale overheid die richting geeft en keuzes maakt. In aanloop naar de Europese verkiezingen schrijven we een manifest voor de bedrijven van de toekomst en we laten zien hoe een industriële transitie eruitziet die sociaal en rechtvaardig is. Hierover gaan we in gesprek met bedrijven, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderzoekers.

- Projectleider: Meike Vedder
- Samenwerking: Eurofractie GroenLinks
- Budget: 500 euro + aanvullende projectfinanciering door Europees Parlement

7. GAIALEZING

Ook in 2024 organiseert het WBGL een jaarlijkse Gaialezing en mogelijke andere evenementen. Deze jaarlijks terugkerende lezing, inclusief essaywedstrijd, vond in 2022 voor het eerst plaats met David van Reybrouck als keynote speaker. In 2023 zijn vergelijkbare evenementen georganiseerd met Jason Hickel, Kate Raworth en Bernie Sanders als inspirerende sprekers. De term Gaia verwijst naar de verwevenheid van mens, natuur en aarde. De ecologische crisis vraagt om een nieuwe verhouding tot de natuur en om een ander economisch systeem dat een fatsoenlijk en zinvol bestaan biedt aan eenieder binnen de grenzen van de draagkracht van de aarde.

- Projectleider: Noortje Thijssen
- Samenwerking: ntb
- Budget: 7.500 euro

8. CONFERENTIE EERSTE KAMER

De jarenlange traditie van een gezamenlijke conferentie met de Eerste Kamerfractie wordt doorgezet. In 2022 is deze voor de eerste keer georganiseerd in samenwerking met de WBS. Dat doen we opnieuw in 2024. Qua thema wordt aansluiting gezocht met het project ten aanzien van rood-groene ideeënvorming (zie boven).

- Projectleider: Noortje Thijssen
- Samenwerking: WBS en GroenLinks-PvdA Eerste Kamerfractie
- Budget: 1.500 euro

9. TIJDSCHRIFT DE HELLING

De Helling draagt bij aan gedachte- en standpuntvorming over progressieve, groene en linkse vraagstukken op internationaal, landelijk, regionaal en lokaal niveau. Daarmee draagt het tijdschrift nadrukkelijk bij aan de rol van het WBGL als denktank van GroenLinks. In het tijdschrift komen toonaangevende en vernieuwende denkers en doeners aan het woord die de wereld eerlijker en duurzamer willen maken en die waardevolle inzichten hebben voor GroenLinks. Ook geeft de Helling een podium aan politici van GroenLinks op alle bestuursniveaus vanuit het doel om anderen binnen de partij te inspireren. Tijdschrift de Helling verschijnt vier keer per jaar en is zowel online als op papier te lezen. Het tijdschrift kent een lange geschiedenis en is zelfs ouder dan GroenLinks zelf. Na een grondige restyling eind 2018, met een nieuwe vormgeving, nieuwe rubrieken, nieuwe columnisten en een deels nieuwe redactie vanuit het doel het blad toegankelijker en relevanter te maken, stijgt de oplage van het blad jaarlijks. Sinds eind 2022 wordt het tijdschrift extern uitgegeven door Virtumedia.

- Hoofdredacteur: Emma Meelker
- Samenwerking: Virtumedia
- Budget: nvt

10. PODCAST GROENE GASTEN EN ROOIE RAKKERS (WERKTITEL)

De succesvolle podcasts Groene Gasten en Samen onze toekomst in handen nemen (ism WBS) wordt in 2024 samengevoegd tot één nieuwe podcast die WBGL en WBS samen gaan uitbrengen. Om de zoveel weken gaan twee hosts vanuit beide organisaties in gesprek met experts over ideeën die de wereld eerlijker en duurzamer maken.

- Projectleider: Hans Rodenburg en Noortje Thijssen
- Samenwerking: Tim 'S Jongers en Janneke Holman, WBS
- Budget: 1.000 euro

11. JONG WBGL

Het bestuur van het Jong Wetenschappelijk Bureau GroenLinks maakt elk jaar een eigen werkprogramma, waarin het aansluiting zoekt bij het WBGL jaarplan. Daarbij is afgesproken dat het Jong WB bijdraagt aan minimaal twee WB-projecten per jaar. Zo mogelijk wordt afstemming of samenwerking gevonden met Jong WBS, Dwars en de Jonge Socialisten. Met het Jong WB wordt een nieuwe doelgroep aangeboord en beoogt het WBGL om de impact van projecten te vergroten. Het is aan het nieuwe bestuur om begin 2024 een eigen werkprogramma op te stellen.

- Budget: 1.000 euro

C. Medewerkers & Financiën

De medewerkers (inclusief freelancers en vrijwilligers), fellows en leden van de Raad van Advies zijn:

	Naam	Functie	Uur per week
1	Noortje Thijssen	Directeur	32 uur
2	Richard Wouters	Projectleider	32 uur
3	Hans Rodenburg	Projectleider	32 uur
4	Femke Rethans	Freelance Social Media Strategie	N.t.b.
5	Emma Meelker	Freelance Hoofdredacteur De Helling	12 uur
6	Meike Vedder	In dienst van GroenLinks Europa	N.t.b.
7	Wouter Netto	Stagiair evenementen	Q1 2024
8	Wobke van der Kolk	Vrijwilliger	
9	Jolien van Gaalen	Vrijwilliger communicatie	
10	Koen Bruning	Fellow	
11	Femke Roosma	Fellow	
12	Erika van der Linden	Fellow	
13	Luuk van der Meer	Fellow	
14	Denise Harleman	Fellow	
15	Pieter Hilhorst	Fellow	
16	Thijs Lijster	Fellow	
17	Jasper Groen	Fellow	
18	Vera Vrijmoeth	Fellow	
19	Arwin Ralf	Fellow	
20	Dirk Jan Koch	Lid Raad van Advies (voorzitter)	
21	Mirjam de Rijk	Lid Raad van Advies	
22	Merijn Oudenampsen	Lid Raad van Advies	
23	Faiza Oulahsen	Lid Raad van Advies	
24	Lou Repetur	Lid Raad van Advies	
25	Hans Stegeman	Lid Raad van Advies	
26	Corinne Ellemeet	Lid Raad van Advies	
27	Katinka Eikelenboom	Lid Raad van Advies	
28	Bas Eickhout	Lid Raad van Advies	
29	Naima Azough	Lid Raad van Advies	

Het WBGL ontvangt een vaste subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gebaseerd op de uitslag van de meest recente Tweede Kamerverkiezingen. Daarnaast ontvangt het WBGL traditioneel een subsidie van de partij GroenLinks, waarmee circa 95% van de jaarlijkse bureaustkosten kan worden gefinancierd voor het gebruik van ondersteunende diensten en huisvesting. Aanvullend kan het WBGL-projecten uitvoeren in samenwerking met het Landelijk Bureau, op basis van een reserve. Een en ander is vastgelegd in een convenant tussen PB, LB en WBGL. Voorts voert WBGL regelmatig projecten uit voor de Green European Foundation. Tenslotte is met ingang van 2022 ingezet op een extra geldstroom door Vriend van het WB te worden of om te doneren. De begroting 2024 is als separaat document beschikbaar.